ГОДИНА XXXIV. На Цетињу, у суботу 11 јуна 1905. БРОЈ 23.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне

За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Поједини број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштанском упутницом, само и непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручније, г. *Перу Рамадановићу*, К. Ц. агенту у Котор. Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

Позив на претплату.

Свршетком овог мјесеца истиче претплата многим нашим претплатницима за прво пола текуће године. Умољавамо с тога поштоване претплатнике, који желе примати и даље „Глас Црногорца“, да претплату изволе обновити што прије како не би било прекидања у одашиљању листа. Нови претплатници примају се у свако вријеме.

Претплату на „Глас Црногорца“ прима за *Црну Гору*, *Аустро-Угарску*, *Босну* и *Херцеговину* и *све стране земље* посредно и непосредно *Администрација „Гласа Црногорца“* на *Цетињу* (Cettigné—Monténégro), а коме је наручније, може претплату слати г. *Петру Рамадановићу*, к. ц агенту у *Котор* Cattaro Dalmatien).

„Глас Црногорца“ неће се никоме слати, ко се не јави унапријед својом претплатом.

„Глас Црногорца“ стоји:

За *Црну Гору* на годину 8 круна, на пола године 4 круне.

За *Аустро-Угарску, Босну* и *Херцеговину* на годину 12 кр, на пола године 6 круна.

За *све остале земље* на годину 20 франака у злату, на пола године 10 франака у злату.

Претплата на „Глас Црногорца“ **прима се само у годишњим и полугодишњим роковима.**

Цетиње, 10. јуна 1905. г.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њихова Краљ. Височанства Књаз Насљедник и Књагиња Милица повратили су се из Бара на Цетиње.

— Господин Соловјов, овд. царско-руски отправник послова, отпутовао је прошле недјеље у Петроград.

Господин Павле Лобачев, царско-руски вице-консуо, у Скадру, отправљаће послове овдашњег посланства.

ЦЕТИЊЕ, 10. јуна

Изгледи на мир.

Према досадашњим изјавама јапанске штампе о миру види се, да та штампа врло мало вјерује у то, да ће мир закључен бити. У ствари та се штампа не може ни односити друкчије к питању о миру, којим би Јапан желио да осигура положај, што га жели имати у будућности. Тешко је успјешно водити преговоре о миру с државом, која је размажена бојном срећом и ослијепљена читавијем низом побједа, и ако су је те побједе скупо стале. Увјереност у даљи успјех тако је код Јапанаца велика, да и њихов научењак професор Шакаши мисли, да треба рат продужити, и да се о миру може почети преговарати тек онда, кад у јапанске руке падну Харбин, Сахалин и Владивосток, и кад Јапанци буду на руском земљишту. Вођ опозиције, гроф Окума, такођер је за продужење рата, а један прогресивни лист иде у томе правцу још и даље и изјављује, да и кад би влада била склона на мир, јавно мњење требало би да то спријечи. Најближе је истини јапански званични лист „Кокумин“, да је до мира још врло далеко.

И доиста је тако већ и по томе, што Јапанска штампа једнодушно устаје против примирја и тражи некакве „тачне доказе, да Русија заиста искрено жели мир“, док би међутим Русија требала то од њих да тражи, а да је тако, доста се је сјетити првог напада на Портартур и на Чемулпо.

Послије тијех и сличнијех њима догађаја тешко се је с повјерењем односити к јапанским изјавама о расположењу за мир, тијем прије, што се Јапан течајем овога рата није много устручавао да нарушава примљена међународна правила и обичаје, те би и сада требало потражити јако јемство, да ће Јапан тачно извршити обавезе, које на себе ма и привремено примио буде.

У сваком случају и ако су од стране обје ратујуће државе именовани пуномоћници, да просуде да ли би се могли израдити услови мира, о миру као и примирју још се не може говорити, и ако, како примјећује „Temps“, ни самом Ојами, који је највише против примирја, не стоји у рачун продужавање ратних операција. Не може се узети као сигурно, да су његове трупе бројно надмоћније од трупа ђенерала Линђевића. Јер ако су Јапанци за послиједња два мјесеца добили као појачања 88.000 људи, нијесу ни Руси за то вријеме сјеђели скрштених руку. Ако се узме, да је ђенерал Линђевић добијао дневно 4 до 5 хиљада људи, он сад може имати под својом командом 455.000 војника. а ни Ојама их више нема.

А послије, у чему би рачун имао Ојама, да толико жели продужење рата? Сигурно не у томе, што би Русе, послије какве крваве битке, у којој би и на једној и на другој страни пале силне људске жртве, поћерао неколико десетина километара не сјевер. До праве руске земље не би могао ни доћи. А и кад би дошао, онда би рат изгубио свој колонијални карактер, престао би да буде непопуларан и у рускоме јавном мишљењу наступила би друкчија расположења, но што су ова данас, кад се руска војска не бори за свету руску земљу.

Било како му драго, мир би био потребит не само Русији, него још више Јапану, а понајвише пак Инглеској, која се осјећа отерећена обвезама, које јој натура савезни уговор с Јапаном. Али рад свега тога, бар како се до сад чини, акција у корист мира има врло мало изгледа на успјех

ФРАНЦУСКА И МАРОКАНСКО ПИТАЊЕ.

Одступање француског министра иностраних дјела, пошто је читавих седам година успјешно тијем министарством управљао, извршено је не само при условима ненормалним, но што више при таквим, који се могу сматрати и као понижавајући за једну велику државу. Њемачки поступак учинио је такав утисак на јавно мњење у Француској и на њене државнике, да се за неколико дана страховало од рата. Али узрок кризе није баш у томе, него у томе, што се Француска увјерила, да за рат није спремна. Тијем се проналаском и објашњава она ларма, што је подигла француска штампа и страховање у владиним круговима.

Француска будући за потоњих десет година у савезу с Русијом, живјела је у пријатном увјерењу, да јој ни откуда опасност не грози. Што више, јавно се говорило, да се стојећа војска преокрене у народну војску, а као прелаз к томе снижен је рок службовања на двије године. Потоњи француски војни министар, ђенерал Андре, више се занимао политиком него војничким стварима и оставио је војску у нереду. Његов заступник Берто почео је ствар поправљати, али се за то хоће и времена и новаца.

У таквом стању затекла је Француску могућност сукоба с Њемачком, која је *потпуно* за рат спремна, као Јапан 1903. године.

Вилхелм II ухватио се је за марокански питање, као за сад најзгодније, да изазове мирну Француску, која нити хоће нити може да ратује.

Предсједник француског министарства Рувије, који је предузео Делкасеово политичко наслиједство, у потоње вријеме старао се да брижно проучи дипломатске документе, и, како неки листови пишу, дошао је до закључка да се Делкасе у својој политици није ни мало освртао на право стање војске и на то, да ли је држава готова за ратовање.

Још 1899. године за вријеме хашке конференције, Француска се могла увјерити да Њемачка не жели напустити свој положај ратне државе, јер је најенергичније протестовала против сваког ма било и дјелимичног, разоружања. То је могло послужити Француској као поука за будућа времена, али се она, ослањајући се на савез с Русијом, тијем није користила. Данас пак, кад су Русији везане руке ратом на Далеком Истоку, Њемачка је окренула своју политику. Рувије има да ријеши тешко питање, т. ј. да Француску или Инглеску или Њемачку и судећи по потоњим вијестима, он је изабрао Инглеску, јер се је исказала против сазива међународне конференције у Мароку, коју је Њемачка предложила.

И ако је то ријешење паметно, оно не само не уклања кризу, него је још појачава, и њемачки владини листови већ почињу пријетити, да ће се Њемачка у случају, ако се та конференција не сазове, отказати даље признаје мадридску конвенцију, и да ће закључити с мароканскијем султаном такав уговор, какав она за добро нађе.

Те пријетње и у Инглеској и у Француској тумаче се као изазив на нове сукобе, а јасно је да тога не би могло бити, кад би Француска била *готова* за сваке случајности.

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Пуковник Гедке о стању и изгледима на бојишту.

Дописник „С. П. Б. Вједомости“ интервјуисао је овијех дана познатог војничког писца, пуковника Гедке а, о данашњем ратном стању и разним гласовима о миру, те пошто му је исказао мишљења и страховања руске штампе, пуковник му је одговорио:

— Ја не видим никаквог разлога да се очајава. Морални чинилац ја, истина, искључујем, пошто ми није познато право расположење манџурске војске. Но и ако се може мислити, да то расположење послије Мукдена и Цушиме није баш ружичасто, опет оно не мора бити ни сувише рђаво. Док сам ја тамо био, одмах иза боја код Шахе, Јапанци се нијесу баш тако страшни чинили Русима, те су били веома незадовољни непрестаним одступањем... Код Љојанга је Куропаткин испустио из руку сигурну побједу. Зарубајев је разложно предлагао, да се заобиђе јапанско лијево крило — није му допуштено. Сви напори били су наперени на другу, противну страну, и то без одређеног плана. Да, није требало давати Куропаткину главну команду! Он је могао бити назначен само за начелника штаба Линђевића и то је све. Сад би рат био већ свршен, и то у корист Русије... Ви ме питате, да ли ће бити закључен мир? — Да, мора се признати, да су Јапанци добро усвојили јевропску ратну вјештину, но — они су и врло вјешти дипломати. Њима је безусловно потребит мир, те су врло вјешто покренули штампу да поведе ријеч о миру. Врло је лако и то, да су они, преко својих пријатеља Инглеза, инспирисали мисао о посредовању и то баш сад...

— Али сто говоре, да се Јапанци спремају да пошаљу још читаву дузину дивизија на бојиште, и то баш сад иза пораза код Цушиме?!

— Да они се спремају... Али се никад спремити неће. Не могу: они немају ни официра, ни подофицира за то, јер су истрошили цио свој убојни материјал. За Јапан су сад најзгодније прилике за мир. Побједна војска не проводи без неволе у нераду читава три мјесеца. Истина, они су читаву трећину своје војске изгубили код Мугдена, али због близости своје базе, они су давно то могли попунити, да су имали чим. Они су одуговлачили до данас. То значи да су се с једне стране бојали од побједе балтичке флоте, а с друге — да им је остајала на расположењу још само послиједња резерва те се нијесу усуђивали, да је утроше. По прилици они се не надају успјеху ни од овог потњег напора. Одлучност Линђевића њима је добро позната, — њега није тако лако збунити... Осим тога, он заузима доста добре позиције... Сад Јапанци прикупљају по прилици своју потњу резерву. Али они неће наступати, него ће се ограничити само озбиљнијим извиђањем, да изгледа као да наступају, — не, они неће наступати.

— Значи да наше бојање од новог пораза, у случају Ојамина наступања, није оправдано?

— Ја сам склон да тако мислим, јер држим, да је Линђевић 70 до 80 хиљада јачи од Ојаме, па знајући ув то тврдо ријешење Линђевића да не одступа и да не одступа и да не допусти напријатељу да га заобиђе, онда је тешко, управо немогуће претпоставити, да ће се догодити ново одступање Јапанци су дали Русима доста времена, да своје редове попуне и да се добро утврде

— Колика је данас бројна снага јапанска?

— Они имају свега 13 пјешадијских дивизија (свака по прилици по 17 батаљона) и 12—13 бригада свака по 9 батаљона, или 13 армијских корпуса по 25 батаљона, рачунајући ту и војску, која чува три пруге гвозденог пута. Осим тога имаће још неке три резервне бригаде у Кореји.

— Да ли наша манџурска војска има сигуран изглед на побједу и при каквим условима?

— На прво питање могу категорично одговорити „да!“ На друго пак мало теже. Треба учинити велик напор, да се до јесени преведе још 3 до 5 нових корпуса из Русије, а прије свега попунити војску, која је под командом Линђевића тако, да сваки од 424 пјешадијска батаљона имадне по 900 бајонета. Треба их попунити искључиво младим војницима, јер се колонијални рат води увијек с младом снагом, која је кадра више да издржи, а лакше је то и извршити. Сад рачунајте: сваки влак може довести по хиљаду људи, па рачунајући не више од 5 влакова да дан, добија се мјесечно 120—150 хиљада људи. Кад се

узме у обзир и мјесец путовања, онда ће Лињевић имати за два мјесеца војску од 500—530 хиљада људи! За особите операције потребити су још 3—5 корпуса. Једном ријечи, у јесен, пошто прођу несносне за Јевропљане врућине и кише, Лињевић може са сигурнијем изгледом на успјех отпочети наступање.

У почетку, док се још нема одушевљења и док се није утврдила вјера у своју снагу и у способност главнокомандујућег, Руси морају имати бројну надмоћ. Тако ће кроз годину дана рат бити свршен, ако Јапанци прије мир не затраже Јапанци су већ дошли до највише тачке напора, те се отуда и јавља код њих та чежња за миром, која је тако вјешто маскирана.

— Чија је артиљерија боља?

— Руска, у сваком случају, није грђа. Руси боље гађају. Не можете се жалити ни на то, да је ваша артиљерија трома. Као најбољи доказ за то може послужити мали губитак у топовима при одступању од Мукдена. Само ја не могу појмити то, што послије битке код Вафангу ваша артиљерија не помаже више пјешадију.. При првом одступању Јапанци ће оставити Русима велики проценат топова, и ако су њихови топови много лакши. Кад се неуспијева, онда се увијек рачуна, да су све врсте непријатељског оружја боље...

— Док сте ви били у руској војсци, какви су се ђенерали истакли?

— Прије свега Зарубајев. То је озбиљан ђенерал. Врло добар је и Рененкампф, али га не воле због сувишног приврањања... Мишченкова слава преувеличана је. — он далеко није раван Рененкампфу... Ја лично високо цијеним и Грипенберга, и мислим да би га на сваки начин требало вратити у војску... Послије свега закључујем, да је мир сада много повољнији за Јапанце, него за Русе; народ који игра тако велику улогу, као што је ваш, нема права, да тако лако клоне, кад су још три четвртине ваше војске не дирнуте. То што се Ојама није користовао цушимском побједом најбоље доказује, да је снага јапанска напрегнута до потоњег степена, ако не и још више. Могућност ваше побједе ту је, и то беспорна, само треба захтјети и учинити такав напор, по мом мишљењу потоњи, који ће бити достојан ваше снаге...

Из овога разговора, примјећује дописник, изнио сам такав утисак, да наш пристанак на преговарања о миру изазива чуђење, јер је мир кориснији, па и спасоснији, за Јапанце, који дркте при помисли да је лако могуће да изгубе све.

Стогодишњица бишке код Трафалгара.

Дуго ишчекивана битка између ескадре Русије и Јапана у корејском мореузу свршена је. Она се броји међу најкрвавије у свјетској историји, а штампа је упоређује с битком код Трафалгара, која је донијела Инглезима надмоћ на мору, а Наполеоновој морнарици задала коначни ударац.

Сто је година баш од те битке код Трафалгара, те ћемо је с тога и описати. Године 1805. спремао се Наполеон да коначно разрачуна с Инглеском и за ту је сврху окупио у француским лукама Булоњ, Етапл, Анблетез, и Кале војску од 176.000 људи и до 2300 омањих бродова за пријевоз те војске у Инглеску. То је било могуће једино под заштитом ратног бродовља, а ово су опет Инглези блокирали у Бресту Рошфору и Динкирхену. Да ослободи ескадру од блокаде, одлучио је Наполеон Инглезе заварати, да диригира нека поморска одјелења у западну Индију. Инглеска ће морнарица, рачунао је Наполеон, поћи за њима, те ће тако блокада бити дигнута, диригирача одјељења ће се неопажено вратити и доћи у Болоњ и заштитити пријевоз војске у Инглеску. У ту сврху одабрао је ескадру у Тулону под заповједништвом адмирала Вилњева, која није била под блокадом, придодао јој савезно шпанско бродовље и отпремио је тобож пут западне Индије. Инглески је адмирал Нелсон пошао за њим, али Вилњев се, превјаривши га, повратио и кренуо према Каналу. На путу према Каналу намјери се међутим сјеверно од гребена Финистер (у Шпањолској) на друго инглеско бродовље под адмиралом Калдером, који му је у чаркању отео два брода. Престрашен тиме задржао се Вилњев неколико дана у шпанској луци Ферол, а онда умјесто да крене у Канал, гдје га је Наполеон нестрпљиво ишчекивао, повуче се у Кадикс. Наполеон је ушљед те непослушности и кукавичлука свога адмирала морао напустити табор у Булоњ тим прије, што је међутим букнуо рат с Аустријом.

Вилњев се задржавао дуже времена у Кадиксу, али му је Наполеон заповједио, да оде с бродовљем у Таренг и да се сједини с тамошњим француским бродовљем.

Кад Вилњев није извршио ни ову наредбу, него је и даље остао у пристану Кадикс, расрди се Наполеон, скине га са заповједништва те ово преда адмиралу Росилију. Вилњев бијаше у дно душе увријеђен, па је одлучио (ако му се згода пружи) на непријатеља навалити прије него ли Росили дође. Међутим се повратио и Нелсон и појавио се пред Кадиксом. Да завара Вилњева, пошаље Нелсон само неколико бродова пред Кадикс, а он сам је остао с главним дијелом морнарице на пучини морској. Вилњев је одмах послао одјељење од 7 бродова на извиђање, инглески су се бродови повукли, а на то је француски адмирал изашао с цијелом ескадром (имао је 33 брода) из луке. Под вече му јаве, да је у близини инглеска морнарица и да састоји само од 18 бродова. То је побудило у њему још више наду на успјех, те је заповједио, да се бродовље стави у поћи у бојни ред У зору се показала цијела морнарица од 27 бродова. Нелсон ју је раздијелио у два одјелења, мањим (12 бродова) заповједао је Нелсон, а већим адмирал Колингвуд. Непријатељи су се сударили код Трафалгара између Кадикса и Гибралтара. Вилњев је пловио према југоистоку, а кад је видио ситуацију, заповједи, да се бродовље пореда у сјеверозападном правцу, да непријатеља тако дочека. Али његови су бродови зло маневрисали, једни нијесу знали погодити право растојање, други се нијесу могли уопште ни поредати у бојни ред, те је француски бојни ред показивао више празнина.

Битка се заметнула у 11 сати 21. октобра 1805. год. Баш пред почетак саме битке дао је Неслон на својем адмиралском броду „Victory“ свој гласовити знак: „England expects that every man will do his duty“. (Инглеска очекује, да ће свак вршити своју дужност).

Битку је отпочео адмирал Колингвуд, који се је користио празнинама у непријатељском бојном реду, те тако француски бојни ред раставио. Исто се тако хтио Нелсон забити међу француски адмиралски брод „Bucentaure“ и други француски брод „Redoutable“. Да ту маневру осујети, пусти „Redoutable“ сва једра али се судари жестоко са „Bucentaur·om“ — а Нелсонов брод „Victory“ удари о „Redoutable“, те га истисне из бојнога реда. „Bucentaure“ се опет сударио са сусједном лађом „Santissima-Trinidad“ (шпански савезнички брод) тако, да се ниједан од ових трију бродова није могао макнути Инглези опколише оба ова брода, те се заметне ужасна битка. Заповједник „Redoutable“ капетан Лукас видећи, да не може са својим бродом маневрисати, нареди морнарима, да се попну на јарболе, па да оданде пуцају на Инглезе на „Victory“. Нелсона су лако спознали француски морнари по његовој адмиралској униформи, узели га на нишан, те му једно ђуле пробије хртењачу, и он је послије три сата умро. Нелсон је пао, али је извојевао сјајну побједу; од 33 брода 19 их је уништено или ухваћено за саме битке, 4 падоше у руке Инглезима на бјегству у Рошфор, тек је једно 10 лађа спасао шпански адмирал Гравина у Кадикс. Вилњев се морао на „Bucentaur·u“ предати. За годину дана су га Инглези пустили на слободу, али остављен и презрен од сваког сам се убло. Нелсон опет је нашао достојан гроб у Вестмистерској абацији.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Српско Књижевничко Друштво у Биограду.) Српски књижевници у Биограду основали су књижевнично удружење, чија правила овако гласе:

Име и сједиште. Чл. 1. Српски књижевници оснивају друштво „Српско Књижевничко Друштво.“ Сједиште је Друштва у Биограду.

Циљ. Чл. 2. Друштву је циљ: да српске књижевнике прикупи у једну заједницу; да штити професионалне интересе свијех чланова: да уређује њихове међусобне односе, као и односе према издавачима и публици; да олакша услове њихова књижевна рада; да помаже оне своје чланове или њихове породице, који би запали у рђаве материјалне прилике.

Средства. Чл. 3. За остварење свога циља Друштво има ова средства: а) улоге својих чланова; б) легате и добровољне прилоге, (које Друштво прими); и в) разне вандредне приходе.

Чланови. Чл 4. Чланови су: а) редовни; и б) почасни.

Чл. 5 Редовни члан може бити сваки српски књижевник, којега Друштву препоруче два редовна члана и који добије у тајном гласању (на редовном Друштвеном састанку) већину гласова.

Чл. 6. Почасни су чланови она лица, која су нарочито помогла Друштву у остварењу његових циљева; а поред њих и сви они српски, словенски и туђи књижевници, који су својим радом заслужили, да им Друштвена Скупштина укаже ту пажњу

Права и дужности редовних чланова. Чл. 7. Редовни чланови долазе на Друштвене састанке и својим гласом утичу на рјешавање друштвених питања: бирају и могу бити бирани за чланове управе, за чланове суда части, за представнике друштвене при појединим пригодама у мјесту или у туђини; имају права на пуну моралну и материјалну помоћ у својим књижевничким односима. Редовни чланови плаћају: при упису 5 динара, и годишњи улог у 12 динара.

Управни Одбор Чл. 8 У Управном су одбору: а) предсједник, б) секретар, в) благајник, г) књижничар, д) домаћин.

Чл 9 Управу бира годишња скупштина. Управа ради послове годину дана. У мјесецу јануару Управа подноси извјештај годишњој скупштини, када се бира и нова Управа. Управа одређује свој рад једино према друштвеним правилима и према нарочитом пословнику, који ће прва Управа спремити у току три мјесеца и поднијети га друштвеном редовном састанку на привремено, а првој годишњој на дефинитивно одобрење.

Надзорни Одбор. Чл. 10. Годишња скупштина тајним гласањем бира из своје средине три редовна члана за надзорни одбор који ће прегледати крајем године имовно стање друштвено и скупштини поднијети извјештај. Примањем извјештаја разрешава се Управа сваке материјалне одговорности.

Суд части. Чл. 11. У случају потребе редовни друштвени састанак тајним гласањем бира из своје средине три редовна члана за суд части, који ће рјешавати спорове између Друштвених чланова.

Престанак Друштва. Чл. 12. У случају престанка, сва Друштвена имовина предаје се на чување Српској Књижевној Задрузи, да га преда Друштву када се буде основало.

Српско Књижевничко Друштво изабрало је већ и своју управу, и то за предсједника Сима Матавуља, за секретара д ра Јована Скерлића, за благајника Добру Ружића Ружића, за књижничара Живојина О. Дачића и за домаћина друштвеног Риста Одавића.

(Историја Велике Школе). Према одлуци Универзитетскога Савјета и Универзитетске Управе штампаће се, на сваки начин још до краја ове године, нарочита „Споменица“, у којој ће бити Историја Велике Школе (Лицеја), коју је израдио г Живојин Дачић, секретар Универзитета.

У Историји Велике Школе биће напријед историја Лицеја и Велике Школе (1838—1905) гдје ће бити побиљежене све знатније мијене у уређењу и развијању њихову; други ће одјељак бити посвећен заводима и семинарима у Великој Школи (постанак, развијање и стање у коме их је застало претварање Велике Школе у Универзитет); у трећем ће одјељку бити историја ђачких удружења и фондова у Великој Школи с потребним прегледима.

У другом дијелу биће прегледи наставничкога особља, са ознаком предмета које је који предавао; статистички преглед ученика за сваку годину и сваки факултет посебице; преглед издатака за Велику Школу (Лицеј).

У трећем дијелу биће прилози: Списак свих ученика који су свршили Лицеј или Велику Школу, кратке биографије свих наставника лицејских и великошколских, са што тачнијом биографијом радова свакога посебице.

Како смо обавијештени, књига ће бити одличне техничке израде, и по могућству, биће украшена сликама.

ЛИСТАК.

НЕРВОЗНОСТ И УМНИ РАД.

— Др. Ј. Кујачић. —

(Наставак.)

Како и једна и друга крајњост у храни може да шкоди, то сасвим природно поничe питање, каква треба да је храна умнога радника и постоји ли и уопће каква год нарочита (специјална) дијета, које би се морао држати? Одговор је на то питање у опће веома тежак. Много се, озбиљно и врло дуго радило *(Шиек, Воит, Молешот, Мунк, Уфелман, Дорнблит* и др.), да се којимгод начином ријеши и што цјелисходније одреди, која је храна најподеснија за умнога радника и којим начином умни рад, као таки, утиче на само варење, пробаву и промет употребљене хране. У томе су се погледу научна мишљења већином разилазила. Једни су хигијеничари за то, да умни рад као год и физички у томе погледу има истоветни значај зато што он повећаје угљени а не азотни расход *(Уфелман, Мунк)*. Други уз то држе, да умни рад нема особитог учинка ни у погледу угљеног расхода *(Шиек, Воит)*, као год и у погледу азотне хране. Из свију тих и таких проба и радова излази, као њихов опћи резултат, према ком се може закључити, да не постоји хране, која би се по њезином саставном карактеру могла нарочито одредити и предложити, да се њоме храни умни радник и његов мозак, као орган мисли, нити се зна за какву-год строго одређену дијету, које би се искључиво морао држати умни радник. Умни се радник дакле може и управо мора хранити у главном онаком истом храном, којом се хране сви остали радници и људи уопће. Храна његова као свуда уопће мора прије свега одговарати што се боље и згодније може основном физиолошком закону, а то је, она мора да у његовом тијелу надокнади сав онај расход и трошак, који је учињен снагом радње из животне органске економије.

И ако је тако, свакако храна, као и сам начин храњења, умнога радника благодарећи увјетима самога његова живота и начина живљења, не може бити истоветна с оном храном, којом би се могао хранити један физички радник, који снагом својих мишића мора да извршује често веома тешке послове. Један од најглавнијих увјета, који се мора безусловно узимати у обзир при избору најудесније хране за умнога радника, то је његов начин живљења. Како умни радник проводи већину свога живота сједећи без особитих тјелесних покрета и икаквог готово виднијег физичког рада, то се може рећи, да му је потребна прије свега добра, лако преварљива и удобно пробављива храна, која уз то не би смјела заузимати сувише великога обима и тиме преоптерећивати органе за варење, особито стомак и пријева, јер би така храна много сметала радњи мозга, одузимајући му сувише крви у пробавне органе. Имајући то на уму, опет се не смије прећи из једне у другу крајњост, јер природа није снабдјела наш организам способношћу, да може помоћу извјесних средстава да надокнади недостатке у храни, као што може да се ослободи њезиних непотребних и шкодљивих сувишака.

На основу свега тога умни радник треба да се храни мјешовитом храном, т. ј да у састав њезин улазе храњиви продукти у извјесним количинама из биљног и из животињског царства. Така храна мора се вазда удешавати, да је снажна, лака, добро преварљива и да не садржи у себи сувише кога и из основних састојака. Бјеланчевине, масти и угљени хидрати морају овдје више него игдје друго да одговарају физиолошким пропорцијама. Око 120 грама бјеланчевина, 60 грама масти и до 500 грама угљених хидрата потребно је свакодневно једноме умјереном умноме раднику, да му се попуне у тијелу они дневни губитци, који су услед рада наступили. Та се количина може добити из разне хране. Њу н. пр. може дати 100 грама млијека, 250 грама меса, 500 грама хљеба, 1000 грама кртоле, 100 грама пиринча и 60 грама масти, а могу је тако исто дати 100 грама млијека, 250 грама сланине, 500 грама хљеба, 1000 грама кртоле, 250 грама пасуља и 40 грама масти или најпослије она се може добити и из саме биљне или животињске хране. Али за умнога радника није све једно, из какве ће хране та количина храњиве грађе ући у економију његовог тијела. То, како сам напријед већ рекао, највише зависи од самог његовог начина живљења. Проводећи већином живот без физичког рада и јачих кретања, умни се радник мора много више бринути него онај, који физички ради, да његова храна има у себи све што је његовом организму потребно и да као така не обремењава ни чим органе за варење. У томе погледу умни радник мора се старати прво, да у његовој дневној храни не буде сувише биљне хране и друго, да по могућности избјегава сувишне количине меса, особито говеђег и овчег. Много би цјелисходније одговарало, кад би се у његовим оброцима већи дио одређене количине меса замијенио рибом, која у томе погледу долази по своме карактеру на прво мјесто. За њом долази по реду птичије месо, јаја, воће и разна зелен, која је у умјереној количини за умног радника веома важна. Добро свјеже млијеко даје умноме раднику веома угодни дио хране. Овсена крупа, ориз и др, кад се скува у свјежем млијеку, може с једним или су два јаја ровитана дати умноме раднику веома удесну вечеру.

За умнога је радника више него ма за кога другога веома важно, да се држи одређеног реда у примању хране. Човјечји стомак треба од 6 до 7 сати за потпуно преваривање хране. Према томе треба да прође толико времена међу ручком и вечером. За то вријеме здрави стомак превари његов одређени дио хране и таку је цијелу преда у цријева и постаје способним, да опет може примити у се нову храну на варење Према томе излази, да је доста три пут дневно јести, ујутро, о подне и увече. Јутрењи доручак је обично по количини најмањи и може се састојати по укусу умног радника из чаше кафе с млијеком, мало масла, једног или два јаја и воћа Кафу може замијенити чај, какао, чоколада или само млијеко. Такав је доручак најзгодније доручковати од 7 до 8 сати ујутро, јер се он може до подне потпуно преварити и стомак за ручак по све спреман бити. Има много људи, особито из реда умних радника, који проводе цијело вријеме од јутра до подне без ништа, јер им се цио доручак састоји из једне чаше цоне кафе или чаја. Шта више многи то чине, што мисле да је тако боље. Насупрот, такав поступак не само да не приноси никакве користи, него чак може веома шкодити. Прво празан стомак, што обично бива свако јутро у здравога човјека, чини организам у неколико слабијим и осјетљивијим према свим шкодљивим

(Српска и хрватска књига) О овом важном питању „Самоуправа“ пише овако: У новије вријеме настоји се око тога, да се хрватска и српска књига приближе. Ако их раздваја различито писмо, дакле нешто спољашње, те двије једнојезичне књиге спаја једна велика мисао: идеја ослобођења. Откако је Гундулић опјевао слободну Дубраву, слобода је, у различитим нијансама, заједничка тема свих српских и хрватских књижевних продукција.

Али унаточ заједничкој овој тенденцији и заједничком језику, хрватски и српски дух показују тако дијаметралне разлике, да би им тешко могли наћи аналогију у двојменим литературама, као што су инглеска и америчанска, норвешка и данска. Српски и хрватски дух нијесу истовјетни, они се попуњују. Ти близанци нијесу слични. И опет један доказ да је утицај културни и политички јачи од утицаја расе и milieu-а.

Већ из најповршније паралеле може се видјети та разлика. Хрватска лирика је, по својим најбољим пјесницима, рефлексивна, док у српској превлађује осјећање и, у новије вријеме, слика. Хрватска историјска драма је најразвијенија, док је та врста у српској драми најзанемаренија. Његош и Мажуранић обрађују у својим дивним епима исте прилике, али која грдна разлика у композицији, стилу, у основној идеји! Док су Србима дали: Стерија, Трифковић, Ненадовић, Глишић, Сремац, Матавуљ и Домановић цијелу једну комичну литературу, Хрвати су имали тек једног моћног сатирика, Ковачића, и жучљивог полемичара Старчевића. Хумористички покушаји А Шеное и Јанка Јурк вића немају веће вриједности. Хрвати немају мемоара, нарочито политичких, док је та литерарна врста у Биограду у толикој моди, да ево и г. Владан Ђ рђевић греде стопама војводе Сен Симона и проте Ненадовића.

У приповјетци се најјасније види разлика између хрватског и српског духа. Док се Хрвати одликују у историјском роману, Срби имају тек двије три историјске приповијетке и Хајдук Станка, који се ни у којем погледу не може мјерити са дјелима Кумичића и Августа Шеное. Хрвати имају социјалне романе, Срби их немају. Хрватски приповједачи су најслабији у сеоској приповјетци, у којој су српски најјачи Док је Љубомир Недић својим ауторитативним чланцима ударио темељ српској књижевној критици, отворивши пут цијелој једној генерацији која проучава књижевност због критике, Хрвати немају ни једног писца, који би имао доста интелигенције за посредовање између књижевника и читалаца, немају ни једног критичара. Критичке студије пишу или сами књижевници, или фразерски и наметљиви новинарски дилетанти попут Милана Марјановића и Јоце Модрића

Та паралела могла би се нијансирати и продужити, и била би одлична метода за карактеристику српског и хрватског духа. Пошто се комплектирају, једна од најбољих школа за хрватске књижевнике је проучавање српске књижевности, и обратно. Када се буде српска књига читала од Ниша до Ријеке, а хрватска од Загреба па до Цетиња и Биограда, наши књижевници ће се еманциповати као класа, живећи од књижевности. Солидарност хрватских и српских књижевника је дакле главна погодба за књижевничку еманципацију.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 10 јуна

(**Одликовања**) Чланови пратње, који су с Њ. Краљ. В. Господаром били у Берлину и Бечу, одликовани су од Њ. В. њемачког цара Вилхелма и Њ В. аустриског цара Франца Јосифа овијем орденима: г. бригадир Јанко Вукотић, командерским крстом са звијездом њемачког ордена Црвеног Орла и истим степеном аустријског ордена Франца Јосифа; г. коман. Милутин Вукотић, командерским крстом њемачког ордена Црвеног Орла и истим степеном аустријског ордена Гвездене Круне; г. г. ађутант Мило Церовић и Јово Поповић командерским крстом Пруске Круне и истим степеном аустриског ордена Франца Јосифа.

(**Из Острога**). Тројичинска свечаност у Острогу проведена је у најбољем реду. Побожног народа, који је у Острог дошао, да се поклони светим моћима Чудотворца острошког, било је веома много из цијеле Црне Горе и са стране Нарочито је било доста побожних Босанаца и Херцеговаца од све три вјероисповиједи, који годинама долазе са својим породицама овој светој ћаби, носећи болесне, кљасте и сакате, да ту преко угодника Божјега добију оздрављења.

За ову свечаност стигао је у Острог 2. ов. мјесеца Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан с духовенством и министар војни г. вој. И. Пламенац, као владин заступник.

Уочи самог дана обављена је свечана вечерња са више свештеника, протођаконом и ђаконом, на којој је благословио „свету литију“ г. Митрополит Митрофан, благосиљајући и масе побожног присутног народа. На Тројичин дан, 5. тек. м. у 9 сати отпочета је служба уз чинодејство г. Митрополита Митрофана и многих брдских свештеника, који бјеху скупљени у Острогу у великом броју. На служби су говорили многољетствије протођакон са ђаконом, за Његово Краљ. Височанство нашег узвишеног Господара Кнеза Николу, Кнегињу Милену, за цио Владајући Дом, за вјерни његов народ. и све оне који су учасници били ове величанствене и дивне свечаности.

Сјутра дан народ се почео кућама разилазити, те су и г. Митрополит са свештенством као и г. В И. Пламенац отпутовали 9. тек. м. на Цетиње.

(**Забава у Бајицама**). На Тројичин дан ове године по обичају ношени су у Бајицама крести, а истог дана у вече бајичка омладина приредила је у здању мјесне основне школе забаву са игранком. Представљана је „Балканска Царица“, која је врло добро одиграна, а иза тога слиједила је игранка, која је трајала до касно доба ноћи у потпуном реду и најбољем расположењу.

Њихова Краљевска Височанства Књаз Господар и Кнегиња Милена благоволили су поклонити особиту пажњу овој забави и послати прилог од 220 круна, као и дарове за Даницу и Марту. И Цетињска публика лијепо се овој забави одазвала, како прилозима, тако и посјетом.

Сав приход са забаве, који је доста повољан, намијењен је поправци иконостаса бајичке цркве.

(**Прво потрошачко трговачко друштво**). — Пишу нам с Вир-пазара, да су се на Тројичин дан окупили на Виру имућнији и вијенији људи Црмничке нахије и Крајине и основали потрошачко-трговачко друштво на принципу узајамног потпомагања. Упис у чланство међу имућнијим људима нахије имао је велики успјех, тако да изгледа да ће основни капитал изнијети до 100,000 круна. На 19. ов. мј. назначена је скупштина оснивача, којег ће се дана друштво конституисати и правила која буду примљена, отправити надлежним властима на потврђење. Имена оснивача: војвода *М. Ђуровић*, коман. *Ђуровић*, ком. *И. Пламенац*, ком. *М. Лекић*, ком. *Бокан*, кап. *Љуц Марђоновић*, кап. *Пламенац*, кап. *Вукмановић*, официри: *С. Вукмановић*, *Остојић*, *Бранковић*, *Сшанковић* и др. — јамче нам за успјех друштва.

Оваква друштва за нас су новина, али у другим државама већ су се укорријенила и потискују сва друга капиталистичка друштва, јер је њихова корист неизмјерна.

Потрошачка друштва, са правилном организацијом, за наш народ су потребна као насушни хљеб.

Желимо што прије видјети практичних резултата.

(**Земљотрес у Скадру**.) Течајем ове недјеље добили смо ове извјештаје о даљим земљотресима у Скадру: ноћу између суботе и недјеље и у недјељу 5. о. мјесеца изјутра било је пет лаких потреса, а у 4 сата послије подна један јачи; према Шлаку и околини био је јак циклон, који је обарао куће, ломио дрвеће и опустио скоро сву љетину. У недјељу вече била су два јача потреса, преко ноћи један јачи и један слабији, а у понедјељник у јутру — два лакша; у понедјељник преко дана потреса није било. Ноћу између понедјељника и уторника била су два потреса, а у уторник у јутру три; ноћу између уторника и сриједе један, а у сриједу два — сви лаки Ноћу између четвртка и петка била су два потреса, од којих један јачи, а у петак — три слабија.

(**Позив**). Српска општина у Скадру, која је тешко пострадала од земљотреса, обраћа се српској и словенској браћи и родољубима за помоћ овим позивом:

Скадар, са којим је везано много најљепших успомена из наше прошлости, бачен је земљотресом од 19. маја т г. у највећу невољу и сиромаштину. Готово све куће у вароши, а тако и црква и школа, порушене су. Стотине породица остале су и без крова и без хљеба, а тешки уздисаји и вапаји чују се на све стране, те је потребита што скорија помоћ од свакога коме је српског, словенског и хришћанског осјећања

Због тога се потписати одбор за скупљање прилога обраћа уредништвима свијех српскијех и словенскијех листова с молбом, да не само прештампају овај позив, него да се и са своје стране потруде око састављања мјесних одбора за прикупљање прилога, како би се што скорије пострадалијем у помоћ притекло.

Увјерени смо, да ће српска и словенска штампа, која је увијек готова била да се придружи сваком племенитом и хуманитарном покрету, и овај позив радо к срцу примити, и да нас неће усамљене у нашој големој несрећи оставити, да наша нејач скапава и од глади и од сваке друге непогоде.

Одбор ће и најмањи прилог с особитом захвалношћу примити, а имена приложника преко листова објавити и унапријед благодари, како уредништвима, тако и сваком оном, ко би се око тога заузео и потрудио.

Писма за одбор упућују се предсједнику одбора на ову адресу: г. *Обраду Поповићу*, свештенику, *Скадар — Scutari d' Albania;* а новац благајнику, *г. Арсу Беровићу*, трговцу.

Скадар, 4. јуна 1905. г.

Предсједник одбора:
Обрад Поповић, свештеник;

потпредсједник:
Михаило Штиркић, свешт.;

благајник:
Арсо Беровић.

дјеловођа:
Павле Вучинић.

Чланови:
Петар Кадић,
Василј Кушовић,
Христодуло Псарофагис,
Никола Беровић,
Јован Черенковић.

— Пишу нам из **Вуковаца**:

И ове године као сваке, прослављена је храмовна слава цркве вуковачке — Тројичин дан. Свечаност је извршена на слиједећи начин: У недјељу 5. јуна служио је Боженствену литургију мјесни парох г. *Ристо Поповић*, којој је присуствовао народ из подручне му парохије. Послије службе ношени су крести, као обично сваке гадине. Истога дана почео се је народ прикупљати из околних мјеста, а сјутрадан, 6. јуна, изјутра рано, народа је до 9 сати све више придолазило, а тада се је и отпочела литургија, коју су одслужили пречасна г. г. свештеници: *Ристо Поповић*, парох вуковачки; *Шпиро Радичевић*, парох бериславачки и *Михајло Поповић*, парох бјелопољски. Послије литургије слиједила је литија, са којом се три пут обишло око цркве уз пратњу звона и пјевање храмовног тропара.

По свршетку литургије, народ се је уз најљепше одушевљење веселио, пјевајући српске пјесме и играјући, па су се пред вече весели и задовољни кућама разишли.

Свечаности био је присутан и Управитељ Зетске области, г. *Шпиро Поповић* са неколико војничких старјешина из Подгорице.

J. P.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

Рат између Русије и Јапана.

ВАШИНГТОН, 4 јуна. — У мјеродавним се круговима тврди, да ће при преговорима о миру руски опуномоћеник бити посланик Нелидов а јапански маркиз Ито, ако само са здрављем буде бољи.

утицајима, како физичким н. пр према студени, тако исто и према бациларним; осим тога, кад је стомак дуго празан, то се глад тако јако изражава, т ј дотични толико огладни, да за ручком поједе много више него што би требало, што мора да збрка ред у пробавним органима Према томе треба тај рђави обичај у опће оставити, а за умнога је радника он највише опасан и неподесан.

Што се тиче распореда, према ком би умни радник примао храну, то га је у опће тешко уредити, да би се као такав могао примијенити у свим животним увјетима Тешкоћа зависи од навике, звања занимања, годишњих доба и т. д. У опће би се могло препоручити, да умни радници раздијеле свој дневни оброк најмање у четири пут, предручак, ручак, ужина и вечера. Ручак, разумије се треба да је по каквоћи и по количини најобилатији; ужина би се могла ограничити чашом чаја, млијека, или кафе с млијеком су мало хљеба; она се обично употребљује око 4 до 5 сати по подне. Вечера треба да је најмање два сата прије лијегања, како радник не би пошао са сасвим пуним стомаком да спава; она не мора бити тако обилата као ручак, а треба да се састоји из што је могуће лакше хране. Гдје је умни рад по своме карактеру тежи и мора да траје дуже, као што је то у школске младежи, ту храна може бити обилатија, особито у доручку и у ужини, гдје треба кафу и чај измијенити или самим млијеком или по могућности какао свареним у млијеку или чоколадом.

С питањем о храни стоји у најтјешњој свези питање о употреби разних наркотичних пића, у којим нема алкохола, као што су кафа, чај, какао и др. Може бити, да ће когод рећи, да је неумјесно, да се о тим и таким стварима говори на мјесту, гдје је одређено да се говори само о неуздржљивости. Али и ако су ти продукти далеко мање опасни од алкохолних пића, свакако њихов физиолошки утицај на мозак и нервну систему заслужује научну пажњу са стране хигијене, особито ондје, гдје њихова употреба прелази границе умјерености. По своме шкодљивом учинку међу њих се може на првом мјесту уврстити дуван, који утиче на човјечији организам веома отровно, често као тешки и смртоносни отров, а на који се снагом навике организам тако јако прилагођава, да му он постаје често неописаним задовољством, управо правом строшћу. Та је баш особина и учинила, да је дуван данас овладао цијелим човјечанством и да се за њега више троши и новаца и рада и у опће човјечанске снаге, него за сва у опће благородна и благотворна предузећа. То је тако жалосна појава, да се човјек мора чудити, како се разумно човјечанство могло тако глупо занијети и себе у томе погледу спустити ниже сваке животиње а без икаквог основног узрока, којим би се бар и приближно такав поступак могао оправдати У дувану никад нико није могао истаћи, налик на алкохол, баш никакве користи по тијело и његово здравље Он дакле само шкоди и употребљује се искључиво снагом подражавања и из њега развјене навике. Многобројним се пробама дошло до чврстог увјерења, да дуван у лица, која нијесу на њега навикла чак и у малим количинама проузрокује често веома јако бљување, с којим се упоредо јавља несвјестица, необична малаксалост духа и опћа тјелесна слабост. Ако се употреби дуван у већим количинама, то се сви ти знаци далеко јаче испољавају. Уз то се појављују жестоки болови у стомаку, несвјестица с клапњом, брзи, слаби и већ незамјетни пулс, грчеви у разним удовима, потпуна мишићна слабост и најпослије свеопћа малаксалост и смрт.

Отровност дувана и његовог никотина свак у опће признаје па ипак неће, да се одустане од тог штетног и посве галног обичаја. Ја не могу између осталога да разумијем огромну већину својих другова, који, не знам само зашто, дозвољају и у пушењу дувана неку умјереност препоручујући, да се дуван пуши за вријеме одмора, кад је мозак потпуно миран и одморан. Чудновати начин дозвољавања! И онда зар, кад је мозак умнога радника мало почивао од свог напора, треба да се труује отровним никотином? Хигијена то никако не може дозволити, нити у томе чинити каквих год погодаба. Она зна да је дуван јаки нервни отров и да се, као таки, никоме, а већ особито умноме раднику, не може и не смије дозволити Сасвим је погрешно мишљење, као да бајаги дуван може да умири нервну систему и да јој поврати истрошену снагу. То баш никад и ни у коме случају не бива. Насупрот се шкодљиви утицај дувана, налик на алкохолни, увећава тиме, што је непокретнији начин живота умнога радника. Зато молим, да ми се дозволи, да напоменем, да је нарочито умним радницима потребно, да буду што је више могуће умјерени у свему а посве уздржљиви од непотребних и опасних отрова — дувана и алкохолних пића. То се мора казати с особитим нагласком зато, што многи мисле да без икакве штете могу пушити, кад год хоће и колико год хоће.

Уз то треба запамтити, да рђави утицај пушења постаје још опаснијим и јачим, ако се пуши у малој сгушгој и рђаво провјетреној соби, а особито, ако је у њој много чељади. У свим таким и сличним приликама много је опаснији дуван, него кад се пуши у отвореном пољу, јер се удише с дуванским димом много других шкодљивих гасова и водене паре. За умнога радника врло је важно знати, да пушење веома јако квари вид, који тако велики значај има у његовом животу и који се може поправити и излијечити само, кад се дуван остави. Осим тога свега, дуван много шкоди органима за крвоток и самој крви. Рђави утицај никотина на срце и на крвне суде проузрокује бљедоћу лица, ладно знојење, спори промет крви и честе несвјестице У крви су измјене још важније. Црвена крвна зрнца, која разносе и разређују кисеоник по тијелу, под утјецајем никотина јако гину и тиме се бројно умањују, због чега многи од пушача пате од извјесне малокрвности с бљедоћом лица, опћом малаксалошћу и т. д. Много се пута дешава, да многе слабости у прсима, стомаку и цријевима убрзо ишчезну, само кад се дуван престане пушити Између осталога овдје ћу споменути само кашаљ и так-звану задуву т. ј. тешко дисање. Из свог сопственог посматрања могу навести 12 случајева, гдје је само пушење дувана било узрок веома несносном кашљу и тешком дисању и чим је дуван остављен кашаљ је, што се рече, одма престао као руком да је макнут. У 5 случајева и тешко је дисање ишчезло веома брзо, у осталих 7 оно је трајало од 2—8 мјесеци. Слаби апетит, слаби сан, честа бологлава и т. д. — све су то веома честе послједице пушења дувана.

(Свршиће се.)

ВАШИНГТОН, 5 јуна. — Између влада у Токију и Петрограду воде се сада преко Вашингтона преговори односно састанка маршала Ојаме с генералом Линђевићем. Врха састанку била би, да се склопи примирје, али које би врло кратко вријеме трајало, због тога, да би се похитало с преговорима о миру.

МОСКВА, 5. јуна. — Генерал Куропаткин јавља предводитељу московског племства, да он жали, што су земства и градови отпочели акцију у прилог мира, док је руска војска потпуно увјерена да ће побједити.

ПЕТРОГРАД, 6 јуна. — Ламздорф извијестио је руског посланика у Вашингтону, да Русија усваја Вашингтон као мјесто за састанак руских и јапанских опуномоћеника.

ПЕТРОГРАД, 6 јуна. — „Тел. агенција“ јавља из Годсиадана 4 овог мј.: јуче је било једно руско одјељење заплетено у битку од 2 сата послије поноћи до 8 сати у јутро. Руске чете чекале су непријатеља, који је ишао с јаком пјешадијом и с двије батерије на Лиаојанвапинг, три километра далеко од тога села. Руска артиљерија присилила је Јапанце, те су они у 6 сати у вече узмакли на цијелој линији. У исто вријеме опажено је, да је једно јапанско одјељење заопколило руско лијево крило код Думљахе. Батерија отворила је ватру против тог руског крила, али ју је брзо ућуткала руска артиљерија. У 8 сати изјутра опажено је, да је и десно руско крило заопкољено од једног пука пјешадије и 20 ескадрона коњице и од артиљерије. Због тога се је десно крило руског одјељења морало из Лиаојанвапига натраг повући, да се коњица спреми за напад. Руси су имали само 6 рањених.

ТОКИЈО, 6 јуна. — (Званично). Једно одјељење јапанскога центрума сузбило је 3. овог мј. руске пред страже код Леншиапенга, 16 миља сјевероисточно од Хангпинга, те је пошло за њима у потјеру. По том је то одјељење навалило на руске повиције код Лиаојанвапинга и заузело их послије жестоке битке. Непријатељ је одбјен с тешким губитцима. По причању заробљеника био је Лиаојанвапинг држат од 5.000 коњаника и 20 топова. Руси, како изгледа, оставили су приликом узмицања доста хране и одијела. Јапанци су изгубили 30 мртвих и 135 рањених; руски губитци непознати су, али изгледа да су велики.

ЧИФУ, 7 јуна. — Јапанска влада наредила је свим јевропским и америчанским трговачким кућама у Портартуру, да одмах оставе град и понесу собом своју робу.

ПЕТРОГРАД, 7 јуна. — Цар је примио данас у Петерхофу депутацију скупштине земства у Москви, начелнике и представнике градова. У име депутације, Цара је поздравио књаз Трубецкој, на што је Цар у свом одговору најприје пожалио велике жртве на бојишту, а затијем је рекао, да његова воља, да се сазове народна скупштина, остаје непромјењива, и она се мора провести. Можете саопштити вашим земљацима — рекао је Цар — да ћу ја од данас помагати свако настојање, око устројства народне скупштине, која ће представљати јединство између Русије и Цара.

ТОКИЈО, 8 јуна. — Мисли се, да ће јапански опуномоћеници моћи отпутовати у Вашингтон 17. ов. мј., јер, како се чује, очекују се прије важни догађаји са бојишта.

ЛОНДОН, 8 јуна. — „Дељи Телеграф“ јавља из Токија, да Јапанци непрестано напредују и да је руска војска потпуно заопкољена на оба крила. Снага јапанске војске на бојишту износи више од пола милијона војника.

ПЕТРОГРАД, 9 јуна. — Линђевић јавља 7 ов. мј.: Јапанци отпочели су офензиву против нашег фронта западно од жељезнице и заузели су Сиулучјуан. Јужно од жељезнице Јапанци су напредовали до Шуамиаотона, па су застали са офензивом. У округу Лиаојанвапинга повукли су се Јапанци до својих старих позиција. Источно од жељезнице јапанска офензива управљена је нарочито противу нашег лијевог крила, а ту су Јапанци заузели Сиаошуши и Вомалин, док су наша одјељења узмакла.

ВАШИНГТОН, 9 јуна. — Званични кругови јављају, да се у Манчурији воде сада преговори односно примирја.

МОСКВА, 10 јуна. — Објављена је мобилизација московског војничког округа, а народ је позват да пази мир и ред.

ВАШИНГТОН, 11 јуна. — Преговори руско-јапански нијесу запели, но су застали ушљед болести Ламздорфа.

ГУНЧУЛИН, 11 јуна. — Телеграфска вијест, као да је Линђевић заопкољен, потпуно је измишљена. Јапанци се налазе испред јужног руског фронта.

КАПТАУН, 5 јуна. — „Рајтер“ јавља, да су Хотентоти заузели Вармбад.

БЕРЛИН, 5 јуна. — На надлежном мјесту није ништа познато о заузећу Вармбада.

БЕЧ, 5 јуна. — Персијски шах стигао је овамо. Дочекао га је Ћесар, надвојводе и други великодостојници. Шах је одсио у Двору.

ПЕТРОГРАД, 5 јуна. — Цар и Царица с дјецом отпутовали су јуче из Царскога Села у Петерхоф, гдје ће провести љето.

БУДИМПЕШТА, 6 јуна. — Ћесар је дошао овамо. Примио је у опроштајну аудијенцију министра-предсједника Тису с члановима његовог министарства, на што су нови министри положили заклетву.

БУДИМПЕШТА, 7 јуна. — Данас је свечано сахрањено мртво тијело пок. надвојводе Јосифа. Спроводу су присуствовали Ћесар, заступници цара Вилхелма, краља Едуарда и краља Алфонза, инострани књажеви, министри и безбројна маса народа. Ћесар се вечерас враћа у Беч.

АТИНА, 8 јуна. — Рали је позван од краља, да састави нови министарство.

МАДРИД, 8 јуна. — Министарство је дало оставку.

БЕЧ, 8 јуна. — Краљ и краљица румунска стигли су овамо. На жељезничкој станици дочекао их је Ћесар. Састанак био је вапредно срдачан. У почаст краљевског пара био је у Двору свечани обед

БУДИМПЕШТА, 9 јуна. — Пошто је у парламенту прочитан краљев рескрипт о наименовању новог министарства, министар-предсједник Фејервари изјавио је, да поштујући вазда закон, сматра својом дужношћу да поради на успостављању владе из саборске већине, па је за тијем тражио да се прочита и други краљев рескрипт. На то је настала велика бука, а предсједник парламента је одбио да се тај рескрипт чита, док не буде довршена расправа о првом краљевом рескрипту. Већина саборска пристала је уз ово мишљење, на што су се чланови министарства удаљили из парламента. Парламенат је иза тога усвојио предлог Кошутов, с којим се министарству изјављује неповјерење, па је прочитан други краљев рескрипт, с којим се парламенат одлаже до 15/9 (по новом кал.) Сједница је закључена уз велику грају. И кућа магната изјавила је такође министарству неповјерење.

ШТОКХОЛМ, 9 јуна. — Државни сабор је отворен. У престоној бесједи оправдава се поступак краљев према Норвешкој и тражи се овлаштење, да се са државним сабором норвешким отпочну преговори односно прекида уније.

АТИНА, 9 јуна. — Рали наилази на тешкоће при саставу новог министарства, али се ипак нада да ће успјети.

ПЕТРОГРАД, 9 јуна. — Велики Књаз Николај Николајевић наименован је предсједником савјета за одбрану отачаства.

ЛОДЗ, 9 јуна. — Јуче су по улицама биле велике манифестације, у којима је учествовало око 70000 људи. Свјетина је носила 25 црвених барјака Војска је посредовала и морала је употребити оружје 18 особа је убијено, а око 100 рањено.

БЕЧ, 10 јуна. — Румунски краљ и краљица отпутовали су одавде.

БЕЧ, 11 јуна. — Посланик Шенерер изнио је у парламенту на претрес хитни предлог, да се заједница са Мађарском прекине. Министар предсједник Гауч изјавио је, да влада неће учествовати у тој расправи и да оставља парламенту, хоће ли гласати о тако важном питању. Предсједник парламента наредио је гласање, али пошто није био довољан број посланика, сједница је без икаквог резултата закључена.

БУДИМПЕШТА, 11 јуна. — Министар предсједник Фејервари дао је останку, која није примљена.

ЛОДЗ, 11 јуна. — По улицама поновили су се сукоби између свјетине и војништва. 50 особа убијено, 200 рањено. Све су радње прекинуте.

ОБЈАВА

Поштанско-Телеграфском Одјељењу Књ. Министарства Унутрашњих Дјела, потребна је за поштанске штале у ниже наведеним мјестима годишња потрошња — храна за коње:

1. За Цетиње	воби	кграма	45000.	сијена	кгр.	25000
2. „ Његуше	„	„	25000.	„	„	15 00
3 „ Котор	„	„	18000.	„	„	12000
4. „ Ријеку	„	„	12000.	„	„	8000
5. „ Подгорицу	„	„	15000	„	„	12000
6. „ Дрвар	„	„	20000.	„	„	15000
7. „ Никшић	„	„	10000.	„	„	5000
8. „ Вир	„	„	15000.	„	„	8000
9. „ Пристан	„	„	15000.	„	„	10000
Свега кграма			175000.	„	„	110000

Ради набавке горње количине овса и сијена Одјељење ће у својој канцеларији 19 Јуна тек. год. од 9 сати прије подне до 12 на подне држати јавну лицитацију.

Лиферант ако је црногорски подајник, треба да положи претходно кауцију од 5000 круна у готову новцу, или у непокретној имовини; ако је страни подајник 10000 круна.

Број 2840
1.

8. Јуна 1905 год.
на *Цетињу.*

Из Поштанско-Телеграфског Одјељења Књ. Министарства Унутрашњих Дјела.

1—1

Приватне објаве.

РАДНИЦИ

Тражи се особа, којој су познате сеоске радничке прилике, и која се можда занима и посредовањем између радника.

Joh. Kurzynski,
Gr. Lichterfelde-Berlin Söhtstr 6a

П. П. Бр. 80 3—4

ВИНО ИЗВРСНО
50. ект., по круна 44. франко рива Улциња.
Петковић

Р. 11 Бр. 91 1—8

САМО У ОКУЛАРИЈУМ-У
Wien, I. Annagasse N. 1. Mezzanin
(Ecke Kärntnerstrasse)
бива
безплатно прегледање очију и прописивање правих наочала
дневно од 9 до 7 сати
под надзором очнога лекара
г. др Поборског
цијена наочала разне врсти је од 3 круне на више

П. п. Бр. 92 1—10

(Неузимајте — наочале — без лекара). Ко треба наочале, нека непропусти прилику да посјети велеварошко уређене једине специјалне радње за наочале „Ocularium“ Wien I Annagasse N-ro 1 (Mezzanin), Ecke der Kärntnerstrasse. Онима којим су наочали нужни, могу их ту добити од 9 до 7 сати по безплатном прегледу очију од очног лекара, праве наочали без повишења цијене од 3 круне и више.

За оне који до сада нијесу могли носити наочале ради неподесне форме носа, „Ocularium“ посједује властиту радњу разних фасона, који чврсто и угодно на носу стоје без да сметају.

П. п. Бр. 93 1—1

ОГЛАС

Ко је рад имати најбоље врсте шивачу машину а плаћање не осјети, нек се пријави заступницима Сингер Компаније, јер је иста Компанија проширила рад и установила: за Цетиње и област биће Јозеф Пецкај заступник како за продају тако и наплату; за Никшић и област Саво Чокорило; за Колашин Мирко Дрекаловић; за друга мјеста Црне Горе Ристо Рундо; сваком је прилика да може имати добар халат; треба се чувати имитације јер има фирма те продају машине под видом Сингерови а нијесу, молимо за посјету.

Цетиње, 7. јуна 1905.

Ком. Сингер Дионичко Друштво
главни заступник
Ристо Рундо.

П. п. Бр. 94 1—3

†

Јављамо сродницама, пријатељима и кумовима да се је наш никад незаборављени син, односно супруг, брат, ђевер и стриц

НИКО ЛУКИН ПОЧЕК,

послије дужег и тешког боловања преселио у вјечност 2 јуна ове године у 30 ој години свога живота, а 3. истог предат матери земљи.

Овијем изјављујемо своју најсрдачнију благодарност господину доктору Стринићу, на труду и заузимању око покојника.

Неизмјерна хвала управном одбору „Друштва за потпомагање заната и трговине“, који корпоративно са својим предсједником г. Вуком Вулетићем дођоше, спроводу учествоваше и своје саучешће изјавише.

Такође нек је хвала грађанству вароши Цетиња, које у великом броју дође да покојника ожали и до вјечне куће испрати.

Хвала г. г. свештеницима Матановићу и Мартиновићу на извршеном опијелу, као и г. учитељу Вукићу, који са ђацима спроводу присуствова.

Хвала занатлиско-пјевачком и тамбурашком друштву, на судјеловање при спроводу.

Хвала г. Стеву Вујовићу, на положеном вијенцу.

Вјечита хвала нашој браћи Доњокрајцима, који у онако великом броју дођоше покојника ожалише и до вјечне куће испратише.

Хвала свима онима, који нам лично писмено и телеграфично изјавише своје саучешће у нашој преголемој тузи.

Цетиње, 10. јуна 1905.

Ожалошћени:
Мајка Стане; супруга Сенка; сестра Ике; снаха Кате; синовичне: Милица и Љубица, са осталом родбином.

Р. 193 Бр. 95 1—1

†

БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег милог и нигда незаборављеног сина

ЈОВАНА

који се, послије дугог и тешког боловања преселио у вјечност 1 јуна. у 21 години своје младости, овијем изјављујемо вјечиту благодарност свештенству, чиновништву и грађанству вароши Улциња, који покојника до вјечне куће испратише, као и г. доктору Џамањи, који се око покојника до потњег часа неуморно трудио, учитељима, који са ђацима спровод увеличаше и официру Сретену Туковићу, који се на гробу с покојним младим војником дирљивим говором опростио.

Хвала свима који нам телеграфично и писмено саучешће изјавише.

Улциња, 5. јуна 1905. г.

Ожалошћени:
Отац Мркан Михов Шофранац
и остала родбина.

Р. 100 Бр 96 1—1

Уредник: проф. Живко Драговић — Издавалац: Државна Штампарија. — У К. Ц. Државној Штампарији.